

Memo – Ter kennisname

Aan: VV commissie Voldoende Water
Van: D&H
Onderwerp: Consultatie vrijgave ter inzagelegging 2 peilbesluiten
Datum: 21 februari 2017
Corsanr.: 17.010378

Context

Rijnland heeft voor deze polders een geactualiseerd ontwerp-peilbesluit opgesteld. Dijkgraaf en hoogheemraden hebben op 21 februari jl. besloten deze ontwerp-peilbesluiten voor ter inzagelegging vrij te geven, na consultatie van de commissie Voldoende water.

Polder Merenwijk en Slaaghpolder liggen in het stedelijk gebied van de gemeente Leiden. Beide polders zijn per 1 januari 2014 in beheer overgenomen van de gemeente en zijn hiermee "nieuwe" polders voor Rijnland. Er zijn eerder geen peilbesluiten vastgesteld voor deze polders. Voor beide polders zijn expliciet waterkwaliteitsmaatregelen opgenomen in het voorstel, zodat het een integraal watergebiedsplan is.

Belangrijkste issues waterkwantiteit en –kwaliteit

- Wateropgave: uit de toetsing blijkt dat zowel bij het huidige als toekomstige klimaat de Merenwijk en Slaaghpolder (Oost en West) voldoen aan de normering voor wateroverlast.
- Peilbeheer: uitgangspunt voor dit peilbesluit zijn de gemeten praktijkpeilen, omdat er geen eerdere peilbesluiten waren.
- Afvoer en berging: het primaire watersysteem sluit (op papier) niet op elkaar aan in de Merenwijk. Veel duikers in de Merenwijk liggen onder water, dit heeft een nadelig effect op de water aan- en afvoer, maar zorgt nog niet voor wateroverlast.
- Doorspoelgemaal Kraaijheide moet op korte termijn vervangen worden door een inlaatconstructie. Dit gemaal was bedoeld om de boezemtak 'de Holle Mare' door te spoelen, maar uit metingen bleek dit niet nuttig.
- Bij de volkstuinen aan de noordkant van de Slaaghpolder (Oost) zijn klachten over het hydraulisch functioneren van het watersysteem.
- Er is overmatige kroos- en algengroei door voedselrijk inlaatwater, riooloverstortwater, voedselrijk slib en geringe waterdieptes. De boezemtak waar uit wordt ingelaten naar de Slaaghpolder Oost ('de Stinksloot') bevat hoge fosfaat- en E. coli-waarden. Hier zorgt het uitstromend effluent van de awzi ook voor klachten over stank.

Maatregelen

Bij het opstellen van het maatregelenpakket is nadrukkelijk ook gekeken naar maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit. Deze maatregelen zijn afgewogen op basis van (globale) kosten, effectiviteit (baten), risico's en haalbaarheid. Hierbij is de strategie toegepast om eerst relatief eenvoudige maatregelen te treffen die al kwaliteitswinst opleveren, en de ontwikkeling te monitoren. Wanneer de voorgestelde maatregelen onvoldoende effect sorteren, kunnen duurdere maatregelen worden getroffen. Deze vooralsnog afgevalen maatregelen staan beschreven in de bijlage.

De voorgestelde waterkwaliteitsmaatregelen zijn:

1. Verdiepen van 1,7km hoofdwatgang (MW06);
2. Extra duiker onder de Broekweg (MW04);
3. 50 m overige watgang opwaarderen, met verdieping en verbreding (MW05);
4. Onderzoek naar mogelijkheden om de overstorten te sluiten dan wel vooral op de primaire watgangen te laten lozen (MW11);
5. Communicatie over 'beperkt eendjes voeren' (MW12).
6. Inlaten aan de zuidkant van de Slaaghpolder afsluiten (SL02);
7. Stuwen van enkele hoogwaterzones Slaaghpolder verwijderen (SL03).
8. Geleiden van het effluent van de zuivering weg van de woningbouw (BZ-08);
9. Geheel verwijderen van oud niet-functioneel doorspoelgemaal (BZ-09).

De maatregelen 1, 2, 3, 7 en 9 worden tevens ten behoeve van de waterkwantiteit uitgevoerd.

Daarnaast worden voorgesteld:

10. Het gemaal in de Slaaghpolder (Oost) moet op termijn vervangen worden;
11. Het verwijderen van het gemaal Kraaijheide.

De voorgestelde maatregelen zijn weergegeven op de kaart in figuur 1.

Bij de vaststelling van het peilbesluit zal uitvoeringskrediet aangevraagd worden voor de maatregelen, uitgezonderd de maatregelen 10 en 11 inzake gemalen (deze gaan uit de clusterkredieten poldergemalen). De kosten van deze maatregelen zijn geraamd op 3 ton, inclusief btw, onvoorzien, risico's en voorbereidingskosten. Het complete peilvoorstel en de maatregelen zijn beschreven in de rapportage (zie bijlage).

Proces

Tijdens het planvormingsproces "overname van de polders in Leiden fase 1" is frequent overleg gevoerd met de gemeente Leiden. Klachten en meldingen uit het gebied zijn meegenomen in de peilafweging. Ten behoeve van de inspraak wordt een inloopbijeenkomst georganiseerd.

Argumenten

1.1 De ter inzagelegging van het ontwerp-peilbesluit geeft belanghebbenden de mogelijkheid tot het geven van een formele reactie

Mochten er bezwaren of zienswijzen vanuit het gebied zijn, dan kan dit op deze manier formeel bestuurlijk afgehandeld worden.

1.2 Het vaststellen en herzien van peilbesluiten is wettelijk verplicht

Met het vaststellen van deze peilbesluiten beschikt Rijnland voor de Merenwijk en Slaaghpolder over een actueel peilbesluit.

1.3 Met het vaststellen van dit peilbesluit zijn peilen en peilbeheer op orde

Er zijn geen significante wateroverlastproblemen in de polders. Met het peilvoorstel worden de functies in het gebied gefaciliteerd en hebben de ingelanden rechtszekerheid over het peilbeheer. Door het opheffen van de hoogwatervoorzieningen ontstaat een robuuster watersysteem.

3.1 Met het maatregelenpakket kiezen we voor goedkope en haalbare maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren.

We kiezen bewust voor haalbare, behapbare 'geen-spijt'-maatregelen die zeer waarschijnlijk al een positief effect hebben. We monitoren de ontwikkeling, om te zien of de gewenste kwaliteitsverbetering daadwerkelijk optreedt. Zo geven we een impuls aan schoon water in deze 'nieuwe' polders.

3.2 In dit dichtbebouwde gebied verbeteren we de waterbeleving.

In de Merenwijk en Slaaghpolder wonen en recreëren ruim 20.000 mensen. Water speelt hierin een rol, zowel in het volkstuinencomplex als bij de stadsparken en in de wijk. Met het maatregelenpakket realiseren we schoner water in de stadswijken en wordt een boezemtak langer doorvaarbaar.

4.1 Het consulteren van de Commissie Voldoende Water is een afgesproken proces

Er is bestuurlijk afgesproken om de Commissie Voldoende Water op de hoogte te stellen en te consulteren bij het ter inzage leggen van peilbesluiten.

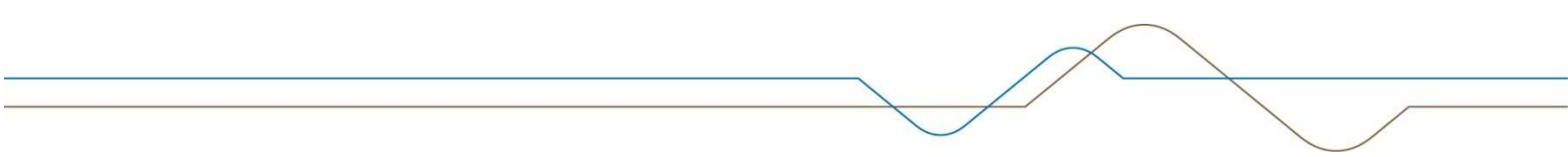
Risico's

3.1 De maatregelen leveren mogelijk niet de gewenste kwaliteitsverbetering

De waterkwaliteit wordt beïnvloed door vele processen. De voorgestelde maatregelen hebben een 'geen-spijt'-karakter. We verwachten met de maatregelen een verbetering en dat monitoren we met bestaande en extra meetpunten. Er is echter een kleine kans dat geen kwaliteitsverbetering optreedt. Wanneer dat zo is, zijn aanvullende, duurdere maatregelen mogelijk. Hierbij gaat het om maatregelen bij de bron, zoals het vergroten van de berging in het riool of grootschalig baggeren. De keuze voor aanvullende maatregelen zullen in een nieuwe bestuurlijke besluitvormingsronde plaatsvinden.

3.2 Het uitvoeren van maatregelen kan tot hogere kosten leiden

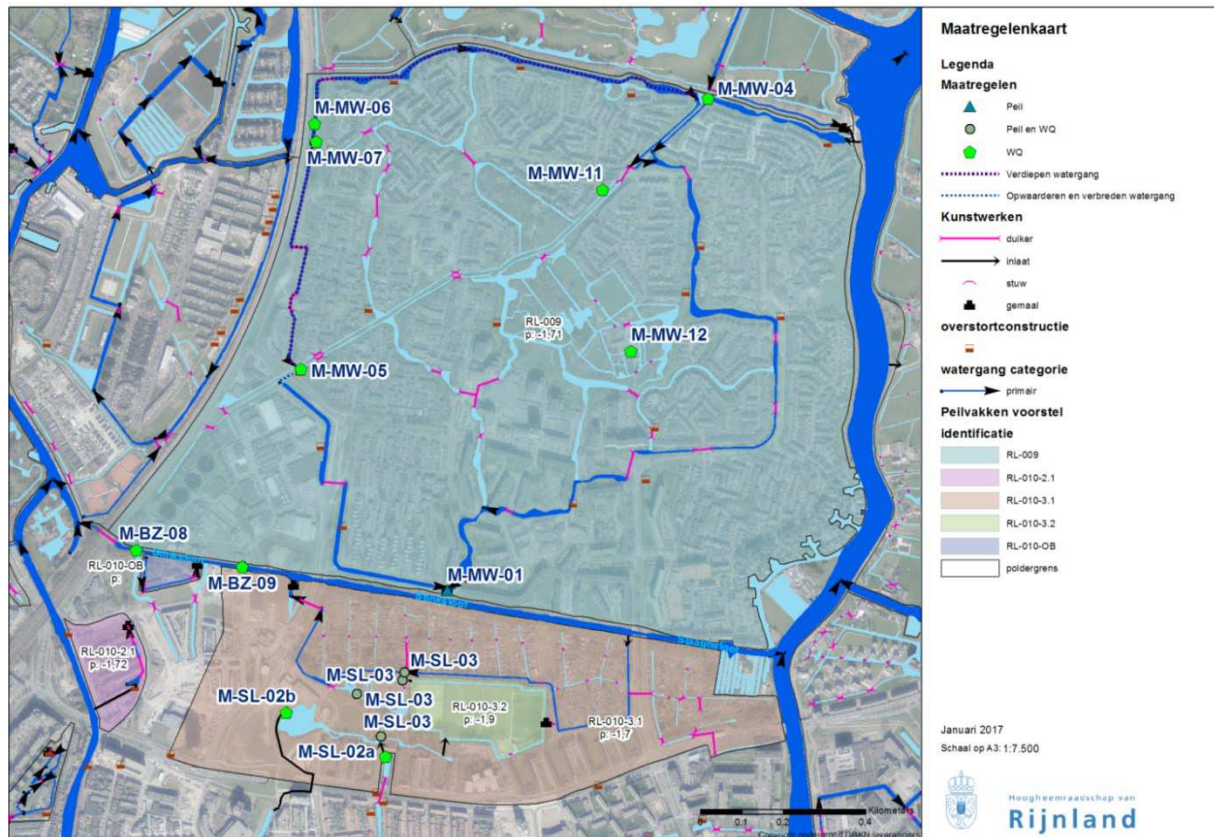
Het kan voorkomen dat de maatregelen meer impact hebben op de omgeving dan nu ingeschat. Om dit risico te beperken werken we maatregelen verder uit qua techniek, omgeving en financiën. Zo hebben we bij de kredietaanvraag bij vaststelling peilbesluit een beter beeld van de kosten en is dit risico verkleind.

Hoogheemraadschap van Rijnland

Figuur 1 Overzicht van voorgestelde maatregelen.

Bijlage bij memo CIE VW: Afgevallen waterkwaliteitsmaatregelen

In de planvormingsfase zijn maatregelen afgewogen en beoordeeld op hun verwachte effect. De afweging van de (waterkwaliteits)maatregelen is uitgebreid beschreven in de Samenvatting van het Peilbesluit. De voorgestelde maatregelen staan weergegeven in de context en in bijgaande kaart.

Volledigheidshalve staan hieronder de maatregelen die vooralsnog zijn afgevallen:

1. Maatregelen op de zuivering. Het effluent van awzi Leiden-Noord is één van de schoonste van Rijnland. Er zijn al zandfilters nageschakeld. Dat betekent dat er al veel stikstof en fosfaat wordt verwijderd (tot net boven KRW-normen voor de boezem). Fosfaat blijft echter een probleem met algenbloei veroorzaken. En E. coli wordt niet verwijderd op de zuivering. Willen we dit verbeteren, dan moeten er verregaande nabehandelingen bijgezet worden op Leiden-Noord, zoals desinfecteren (bijvoorbeeld met UV-straling). We hebben het dan snel over investeringen van miljoen euro en over kostbare exploitatie, bijv. 0,5 mln per jaar. Ook zou het helpen als de zuivering meer constante kwaliteit kon leveren, maar dat is onder meer door de wisselende kwaliteit van de output uit het rioolstelsel moeilijk (zie bij 2).
2. Extra berging in het riool creëren zorgt voor een vermindering van de hoeveelheid overstorten. Het rioolstelsel in deze wijk voldoet ruimschoots aan de huidige eisen die Rijnland aan de berging stelt. Op dit moment ligt het dus niet voor de hand deze maatregel uit te voeren. Kosten van een verruiming lopen al snel op naar minimaal enkele tonnen.
- 3a. Een peilverlaging in de Merenwijk van 20 cm, waardoor acht laag liggende duikers 'lucht' krijgen en vuil beter wegstroomt. Deze maatregel is risicovol, doordat de tegendruk bij beschoeiingen wegvalt, watergangen extra verdiept moeten en zo meer ruimte nodig hebben en oevers instabiel worden. Mitigerende maatregelen kosten naar schatting enkele tonnen.
- 3b. Een verhoging van acht laag-liggende en lange duikers, zodat vuil weg kan stromen. Dit kost meerdere tonnen. De duikers zijn nog in goede technische staat en er ontstaat veel hinder bij de uitvoering. Ook komen kabels en leidingen in het gedrang, waardoor de kans op kostenoverschrijding groot is. Dit punt wordt meegenomen in strategische samenwerkingsagenda met Leiden, zodat wanneer de weg opengelegd wordt voor een ander werk, bekeken wordt of hiermee meegelift kan worden.
4. Een extra inlaat voor de Slaaghpolder (Oost) bij de Zijl, met kwalitatief beter inlaatwater. Hier ligt alleen een overige watergang, die opgewaardeerd dient te worden over een lengte van ruim 350 meter. Gezien de ligging van tuinhuisjes en beschoeiingen, is dat een zeer tijdrovende en dure maatregel. Het voorgestelde alternatief (9) heeft ook al een positief effect op de huidige inlaat.
5. Het grootschalig verdiepen (*waterkwaliteitsbaggeren*) van zowel de boezemtak 'Slaaghsloot' als in beide polders is zeer duur: orde meerdere tonnen. Ook zijn beide polders recent gebaggerd tot Leggerdiepte. Deze maatregel kan heroverwogen worden wanneer de dikte van de bagger weer is toegenomen.
6. Het wegleiden van effluent-water kan ook door de uitstroomleiding te verleggen. Dit kan ofwel een tiental meters naar het westen, of geheel onder een spoorlijn door (7 sporen). De laatste optie kost vele tonnen, de eerste ca. een halve ton. Als pilot kiezen we een goedkoop, drijvend keerscherm met vergelijkbaar effect.